

EDUSKUNNAN VASTAUS 351/2010 vp

Hallituksen esitys postilaiksi sekä Maailman postiliiton yleissopimuksen hyväksymiseksi ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä postilaiksi sekä Maailman postiliiton yleissopimuksen hyväksymiseksi ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 216/2010 vp).

Valiokuntakäsittely

Liikenne- ja viestintävaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LiVM 28/2010 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lausumat:

1. Eduskunta edellyttää, että postimarkkinoiden kehittymistä sekä postipalvelujen laatua ja saatavuutta seurataan tiiviisti ja ryhdytään tarvittaessa viipymättä toimenpiteisiin, joilla laadukkaiden postipalvelujen tarjonta varmistetaan koko maassa. Seurannassa tulee arvioida myös erityisesti haja-asutusalueiden jakeluhinto-

hin kohdistuvia vaikutuksia. Seurannasta ja toteutetuista toimenpiteistä tulee toimittaa liikenne- ja viestintävaliokunnalle selvitys toukokuun 31. päivään 2013 mennessä.

2. Eduskunta edellyttää, että postitoiminnan yleispalvelun rahoitus tulee varmistaa tilanteissa, joissa yleispalvelun tarjoaminen johtaisi nettokustannuksiin, jotka muodostavat kohtuuttoman taloudellisen rasitteen yleispalvelun tarjoajalle. Rahoituksen turvaamiseksi toteutetuista toimenpiteistä tulee toimittaa liikenne- ja viestintävaliokunnalle selvitys syyskuun 1. päivään 2012 mennessä.

Eduskunta on

hyväksynyt hallituksen esityksessä tarkoitetun yleissopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Postilaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tämän lain tarkoituksena on turvata postipalveluiden ja erityisesti yleispalvelun saatavuus tasapuolisin ehdoin koko maassa.

Tätä lakia sovelletaan postin yleispalvelun ja muiden postipalvelujen tarjoamiseen.

Tätä lakia ei sovelleta sellaisen palvelun tarjoamiseen, joka koskee:

- 1) sanoma- ja aikakauslehtiä;
- 2) osoitteettomia lähetyksiä;
- 3) kirjelähetyksiä, jos toiminta on pienimuotoista, taloudelliselta merkitykseltään vähäistä sekä laajuudeltaan sellaista, että sillä ei ole yleispalvelun saatavuuden kannalta olennaista merkitystä;
- 4) kirjelähetysten kuriiripalvelua;
- 5) postipaketteja, jotka eivät kuulu yleispalveluun; tai
- 6) elinkeinonharjoittajan omaan toimintaan tarvittavaa tai liittyvää postitoimintaa.

Tämän lain säännöksiä ei sovelleta kansainväliseen postiliikenteeseen siltä osin kuin Suomea velvoittavasta kansainvälisestä sopimuksesta johtuu muuta.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *postitoiminnalla* tämän lain mukaista yleispalvelun ja muun postipalvelun tarjontaa;
- 2) *postipalvelulla* kirjelähetysten ja yleispalveluun kuuluvien postipakettien säännöllistä keräilyä, lajittelua, kuljetusta ja jakelua maksua vastaan postin lähettäjältä tai toiselta postiyritykseltä postin saajalle tai toiselle postiyritykselle;
- 3) *yleispalvelulla* niitä postipalveluita, joista säädetään 3 luvussa ja joiden tulee olla tarjolla koko maassa;

4) *kirjelähetyksellä* kuljetettavaksi jätettyä osoitteellista, enintään kahden kilogramman painoista lähetystä, joka sisältää fyysisellä alustalla olevan viestin;

5) *postipaketilla* yleispalveluun kuuluvaa osoitteellista tavaralähetystä, joka on jätetty kuljetettavaksi;

6) *osoitteellisella suoramainonnalla* osoitteellista kirjelähetystä, joka koostuu yksinomaan mainos-, markkinointi- tai myynninedistämisaineistosta ja sisältää vastaanottajan nimeä, osoitetta, yksilöintinumeroa sekä muita viestin luonnetta muuttamattomia eroavaisuuksia lukuun ottamatta vain samansisältöisen, merkittävälle vastaanottajamäärälle osoitetun sanoman;

7) *postiyrityksellä* 3 §:n mukaisen toimiluvan haltijaa;

8) *yleispalvelun tarjoajalla* postiyritystä, jolle on asetettu 4 luvussa tarkoitettu yleispalveluvollisuus;

9) *postin lähettäjällä* henkilöä, joka on jättänyt kirjelähetyksen tai postipaketin postiyrityksen välitettäväksi voimassa olevaa maksua vastaan;

10) *postin saajalla* kirjelähetykseen tai postipakettiin merkittyä henkilöä, jolle lähetys on osoitettu.

2 luku

Postipalvelujen tarjoaminen

3 §

Toimilupaa edellyttävä postitoiminta

Kirjelähetyksiä koskeva postitoiminta edellyttää toimilupaa.

4 §

Toimilupaviranomainen ja toimilupamenettely

Toimilupaa postipalvelun tarjoamiseen haetaan valtioneuvostolta. Toimilupia ei julisteta haettaviksi.

Valtioneuvosto myöntää toimiluvan määräajaksi, enintään kymmeneksi vuodeksi.

Toimilupaa koskeva päätös on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa hakemuksen saapumisesta valtioneuvostolle. Valtioneuvosto voi pidentää kolmen kuukauden määräaikaan enintään kolmella kuukaudella, jos se on erityisen syyn vuoksi tarpeen.

5 §

Toimilupahakemuksen sisältö

Toimilupahakemuksessa on annettava kaikki ne valtioneuvoston pyytämät tiedot, jotka ovat tarpeen arvioitaessa 6 §:ssä tarkoitettuja toimiluvan myöntämisen edellytyksiä. Tarkemmat säännökset hakemuksen sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Toimiluvan myöntämisen edellytykset

Toimilupa on myönnettävä, jos:

- 1) hakija on yritys tai yhteisö, jolla on riittävät taloudelliset voimavarat huolehtia postiyrityksen velvollisuuksista;
- 2) hakijan kykyä noudattaa postitoimintaa koskevia säännöksiä ja määräyksiä ei ole perustellusti syytä epäillä;
- 3) hakijalla on kyky säännölliseen toimiluvan mukaiseen toimintaan;
- 4) alue, jolle toimilupaa haetaan, täyttää 7 §:n mukaiset edellytykset; sekä
- 5) valtioneuvostolla ei ole erityisen painavia perusteita epäillä toimiluvan myöntämisen vaarantavan ilmeisesti kansallista turvallisuutta.

7 §

Toimilupa-alue

Toimiluvan haltija saa tarjota toimiluvan piiriin kuuluvia postipalveluita vain sillä alueella, jolle toimilupa myönnetään.

Alueen, jolle toimilupaa haetaan, on oltava hallinnollisesti ja toiminnallisesti yhtenäinen.

8 §

Hakemusmaksu

Toimiluvan hakija on velvollinen suorittamaan valtiolle hakemuksen yhteydessä hakemusmaksun, joka on 1 000 euroa. Hakemusmaksu tulee suorittaa myös määräysvallan muutosta ja toimiluvan muuttamista ja siirtämistä koskevien hakemusten yhteydessä sekä ennakopäätöstä haettaessa.

9 §

Toimiluvan sisältö

Toimiluvassa määrätään postiyrityksen maantieteellinen toimialue ja toimiluvan voimassaoloaika.

Valtioneuvoston tulee asettaa toimiluvassa ehtoja, jotka täydentävät tämän lain säännöksiä tai sen nojalla annettuja säädöksiä ja jotka koskevat:

- 1) velvollisuutta toimia Maailman postiliiton yleissopimuksen (SopS /) mukaisena nimetynä operaattorina ja Maailman postiliiton sopimusten noudattamista;
- 2) postinumerojärjestelmän ylläpitämistä;
- 3) kielilaissa (423/2003) tai saamen kielilaissa (1086/2003) tarkoitettua kielellistä palvelua;
- 4) velvollisuutta määritellä postilaatikoiden paikat;
- 5) muita näihin verrattavia palvelujen laadun, saatavuuden tai tehokkuuden turvaamiseksi välttämättömiä ehtoja.

Edellä 2 momentin 1—3 kohdan mukaisia ehtoja voidaan asettaa vain yleispalvelun tarjoajalle tai, ellei yleispalveluvelvollisuutta ole asetettu, muulle postiyritykselle. Edellä 2 momentin 4 kohdan mukainen ehto voidaan asettaa muulle kuin yleispalvelun tarjoajalle vain, jos alueella ei ole asetettu kirjelähetysten välittämistä koskevaa yleispalveluvelvollisuutta.

Toimilupaviranomainen ei saa asettaa ehtoja, jotka johtaisivat rinnakkaisiin vastaavan tasoihin velvoitteisiin tämän lain tai sen nojalla annettujen säädösten taikka muun lainsäädännön kanssa.

10 §

Toimiluvan muuttaminen

Toimilupaa voidaan muuttaa toimiluvan haltijan hakemuksesta tai tämän suostumuksella. Toimilupaa voidaan muuttaa muutoinkin, jos se on välttämätöntä yleispalvelun turvaamiseen liittyvän erityisen syyn vuoksi tai sellaisen ollenaisen muutoksen vuoksi, joka tapahtuu luvanvaraisen toiminnan toimintaedellytyksissä.

11 §

Toimiluvan peruuttaminen

Valtioneuvosto voi peruuttaa postiyrityksen toimiluvan osaksi tai kokonaan:

1) jos postiyritys on toistuvasti ja vakavasti rikkonut tämän lain säännöksiä tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, muun postitoimintaa koskevan lain säännöksiä, 9 §:ssä tarkoitettuja toimilupaehtoja tai sille määrättyä 24 §:ssä tarkoitettua yleispalveluvollisuutta;

2) jos postiyrityksellä ei enää toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen ole riittäviä taloudellisia voimavaroja huolehtia velvollisuuksistaan; taikka

3) jos toimiluvan haltija ei ole aloittanut säännöllistä toimiluvan mukaista toimintaa yhdeksän kuukauden kuluessa toimilupakauden alkamisesta, ellei toimilupaviranomainen toimiluvanhaltijan hakemuksesta toiminnan edellytyksiin liittyvien syiden vuoksi toisin määrää.

Toimiluvan peruuttaminen edellyttää lisäksi sitä, että postiyritys ei kehotuksesta huolimatta ole kohtuullisessa, vähintään kuukauden pituisessa määräajassa korjannut menettelyään, saatanut taloudellisia voimavarojaan riittäviksi tai aloittanut toimintaansa.

Valtioneuvosto voi peruuttaa toimiluvan myös, jos luvanhaltija lopettaa toimintansa.

12 §

Toimiluvan siirtäminen

Toimilupaa ei saa siirtää. Valtioneuvosto voi peruuttaa toimiluvan, jos tosiasiallinen määräys-

valta toimiluvanhaltijaan nähden muuttuu. Määräysvallan muuttumisesta on ilmoitettava välittömästi valtioneuvostolle. Valtioneuvoston on päätettävä toimiluvan peruuttamisesta kahden kuukauden kuluessa ilmoittamisesta.

Toimiluvan haltija voi pyytää 1 momentin perusteella tapahtuvasta toimiluvan peruuttamisesta ennakkopäätöksen. Valtioneuvoston tulee antaa päätös kahden kuukauden kuluessa siitä, kun hakemus on saapunut valtioneuvostolle. Jos määräysvallan muutoksen syynä on yrityskauppa, joka on ilmoitettava kilpailunrajoituksista annetun lain (480/1992) mukaan Kilpailuvirastolle tai yrityskeskittymien valvonnasta ("EY:n sulautuma-asetus") annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 mukaan Euroopan komissiolle, valtioneuvoston päätös on annettava kahden kuukauden kuluessa siitä, kun yrityskauppa-asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

Toimilupaa ei peruuteta, jos se siirretään konsernin sisäisesti emoyhtiön ja sen täysin omistaman tytäryhtiön välillä. Tällaisesta siirrosta on välittömästi ilmoitettava valtioneuvostolle.

13 §

Toimenpiteet postitoiminnan lopettamisen johdosta

Jos postiyritys aikoo lopettaa toimintansa, sen on ilmoitettava asiasta valtioneuvostolle viimeistään kolme kuukautta ennen toiminnan lopettamista.

Jos postiyrityksen toimilupa peruutetaan, toimilupaa ei myönnetä uudelleen toimilupakauden päätyttyä tai postiyritys muuten lopettaa toimintansa, valtioneuvoston on päätettävä niistä toimista, joihin on ryhdyttävä postitoiminnan ylläpitämiseksi.

Jos postitoiminnan ylläpitämiseksi tarvittavan postiyrityksen käyttöomaisuuden siirtämisestä toiselle postitoiminnan harjoittajalle ei sovita, valtioneuvosto voi päättää siirrosta korvausta vastaan. Korvauksen perusteisiin ja määrittämiseen sovelletaan, mitä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa (603/1977) säädetään lunastuskorvauksesta.

3 luku

Yleispalvelun sisältö

14 §

Yleispalvelun tarjoaminen

Koko maassa on oltava pysyvästi tarjolla postipalvelujen yleispalvelu, joka on saatavilla tasapuolisin ehdoin.

Yleispalvelun sisällöstä säädetään tässä luvussa.

15 §

Yleispalveluun kuuluvat postilähettykset

Yleispalveluun kuuluu seuraavia postilähettyksiä koskevien postipalveluiden pysyvä tarjonta:

1) enintään kahden kilon painoiset kirjelähettykset, jotka maksetaan yleisesti käytettävissä olevilla käteismaksutavoilla ja jotka käyttäjällä on mahdollisuus jättää postiyrityksen kuljetettavaksi keräilypisteeseen; kotimaan kirjelähettyksistä on pidettävä tarjolla ainakin sellaista jättöpäivästä lukien toisena arkipäivänä jaettavaksi tarkoitettua kirjetuotetta, johon sovelletaan 19 §:ssä määriteltyä yleispalvelun laatustandardia;

2) enintään kymmenen kilon painoiset postipaketit, jotka maksetaan yleisesti käytettävissä olevilla käteismaksutavoilla ja jotka käyttäjällä on mahdollisuus jättää postiyrityksen kuljetettavaksi postitoimipisteeseen tai muuhun soveltuvaan jättöpaikkaan ja noutaa postitoimipisteestä;

3) maahan saapuvat enintään kahdenkymmenen kilon painoiset postilähettykset; sekä

4) 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen postilähetysten kirjaamis- ja vakuuttamispalvelut.

Tässä pykälässä tarkoitettuun yleispalveluun kuuluvat sekä kotimaan palvelut että ulkomaan palvelut.

16 §

Toimipisteet

Yleispalvelun tarjoajan on ylläpidettävä toimipisteitä, joista yleispalveluun kuuluvat tuotteet ja palvelut ovat saatavilla. Yleispalvelun tarjoajan on käytettävissään olevin keinoin huolehdittava siitä, että toimipisteissä voidaan asioida esteettömästi. Toimipisteet on sijoitettava siten, että yleispalvelun käyttäjät voivat asioida toimipisteessä kohtuullisen matkan päässä vakituisesta asunnostaan. Toimipisteiden sijaintia ja kohtuullista matkaa määriteltäessä on otettava huomioon alueen väestötiheys ja pinta-ala, alueella ilmenevät asiointitarpeet, palveluiden sijainti yleensä ja muut paikalliset olosuhteet sekä uusien postipalvelumuotojen kehittyminen. Yleispalvelun tarjoajan on ylläpidettävä jokaisessa kunnassa vähintään yksi yleispalvelua tarjoava toimipiste.

Toimipisteinä voi olla myös muu kuin kiinteä toimipiste, jos sen käyttäminen ei vaaranna yleispalvelun saatavuutta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen toimipisteiden ohella yleispalvelun tarjoaja voi ylläpitää myös muita toimipisteitä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin toimipisteiden sijoittamisesta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää myös toimipisteverkon järjestämiseen liittyvistä teknisistä seikoista.

17 §

Keräily ja jakelu

Yleispalveluun kuuluvat kirjelähettykset on keräiltävä ja jaettava vähintään kerran päivässä viitenä arkipäivänä viikossa, arkipyhiä lukuun ottamatta. Velvollisuudesta voidaan poiketa tilapäisesti vain, jos postin keräily tai jakaminen estyy syystä, joka johtuu postin saajasta, lain säännöksestä, liikenteen keskeytyksestä tai muusta vastaavasta ylivoimaisesta esteestä ja jota postin jakelussa ei ole voitu ottaa huomioon.

Lähetäjällä on oltava mahdollisuus jättää yleispalveluun kuuluvia kirjelähettyksiä postiyrity-

tyksen kuljetettaviksi kohtuullisen matkan päässä asunnostaan sijaitsevaan keräilypisteeseen.

Postipaketit on jaettava kohtuullisessa ajassa. Kuitattavien lähetyksien ja postipakettien jakelussa voidaan käyttää saapumisilmoitusta.

18 §

Poikkeukset keräily- ja jakelutiheydestä

Yleispalvelun tarjoajalla on oikeus poiketa 17 §:ssä säädetystä keräily- ja jakelutiheydestä, kun kyseessä on vaikeakulkuisella saaristo- tai erämaa-alueella sijaitseva talous, joka ei sijaitse ympärivuotisesti liikennöitävän tien varrella mukaan lukien maantielauttojen ja vähintään viitenä päivänä viikossa kulkevien yhteysalusten avulla liikennöitävät reitit.

Yleispalvelun tarjoajan on vuosittain toimitettava Viestintävirastolle selvitys 1 momentissa tarkoitettujen talouksien lukumäärästä ja sijainnista. Poikkeuksen piirissä voi olla koko maassa enintään 300 taloutta. Viestintäviraston on tarvittaessa ratkaistava, mitkä taloudet kuuluvat keräily- ja jakelutiheydestä tehdyn poikkeuksen piiriin.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen talouksien kirjelähetyksen keräily ja jakelu on tehtävä vähintään kerran viikossa. Yleispalvelun tarjoajan on ilmoitettava postipaketista sekä viranomaiselta saapuneesta lähetyksestä postin saajalle viivytyksettä. Ilmoitus on tehtävä viimeistään kolmantena päivänä lähetyksen saapumisesta, jos postin saaja on puhelimitse, sähköpostitse tai muutoin tavoitettavissa.

19 §

Yleispalvelun laatustandardi

Yleispalveluun kuuluvat kotimaan kirjelähetykset, jotka on jätetty yleispalvelun tarjoajan välitettäväksi ja jättöpäivästä lukien toisena arkipäivänä jaettaviksi ja joista on maksettu voimassa oleva maksu, on jaettava siten, että lähetyksistä vähintään 95 prosenttia on perillä viimeistään jättöpäivästä lukien toisena arkipäi-

vänä ja vähintään 98 prosenttia viimeistään kolmantena arkipäivänä. Yleispalveluun kuuluvat kotimaan kirjelähetykset, jotka on jätetty yleispalvelun tarjoajan välitettäväksi ja jättöpäivää seuraavana arkipäivänä jaettaviksi ja joista on maksettu voimassa oleva maksu, on jaettava siten, että lähetyksistä vähintään 80 prosenttia on perillä viimeistään jättöpäivää seuraavana arkipäivänä.

Euroopan unionin sisäinen ulkomaanposti on jaettava siten, että lähetyksistä vähintään 85 prosenttia on perillä jättöpäivästä lukien kolmantena päivänä ja 97 prosenttia lähetyksistä on perillä jättöpäivästä lukien viidentenä päivänä. Yleispalvelun tarjoajan on noudatettava unionin sisäisen ulkomaanpostin laatustandardeja sekä koko unionin sisäisessä postissa että kahden unionin jäsenvaltion välisessä postissa.

20 §

Kielellisten oikeuksien turvaaminen

Yleispalvelun tarjoajan tai sellaisen yrityksen, joka yleispalvelun tarjoajan kanssa tekemänsä sopimuksen nojalla tarjoaa tämän palveluja asiakkaille, on toiminnassaan:

- 1) annettava palvelua suomen ja ruotsin kielellä noudattaen, mitä kielilaissa säädetään; ja
- 2) annettava palvelua saamen kielellä noudattaen, mitä saamen kielilaissa säädetään.

21 §

Tiedoksiantomenettely

Yleispalvelun tarjoajan on huolehdittava laissa säädetyn tiedoksiantomenettelyn käytettävissä olosta koko maassa. Yleispalvelun tarjoajan tai sellaisen yrityksen, joka yleispalvelun tarjoajan kanssa tekemänsä sopimuksen nojalla tarjoaa yleispalvelun tarjoajan palveluja asiakkaille, palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tiedoksiantomenettelyyn liittyviä tehtäviä.

4 luku

Yleispalveluvollisuus

22 §

Markkinoiden arviointi

Viestintäviraston on säännöllisin väliajoin arvioitava kirje- ja pakettipalveluiden markkinoita. Markkinoiden arvioinnissa tulee selvittää palveluiden tarjonta eri puolilla maata siten, että Viestintävirasto voi arvioida tarvetta asettaa velvollisuus tarjota yleispalvelua. Markkinoiden arvioinnin perusteella Viestintäviraston tulee päättää, onko yleispalvelun turvaamiseksi tarpeen määrätä yleispalveluvollisuuksia.

Viestintäviraston tulee seurata palveluiden tarjontaa ja 23 §:ssä tarkoitettuja yleispalveluvollisuuden välttämättömyyteen vaikuttavia seikkoja sekä tässä pykälässä tarkoitettujen markkinoiden arvioinnin että sen väliajoilla tehtävän seurannan avulla.

23 §

Yleispalveluvollisuuden asettaminen

Viestintäviraston on päätöksellään asetettava yhdelle tai useammalle postiyrittäjälle velvollisuus tarjota yleispalvelua, jos markkinoiden arviointi osoittaa sen olevan välttämätöntä yleispalvelun turvaamiseksi. Päätöksen tulee perustua avoimuuden, suhteellisuuden ja syrjimättömyyden periaatteisiin.

Yleispalvelua on pidettävä turvattuna, jos:

- 1) palveluita on kattavasti tarjolla kaikille käyttäjille;
- 2) tarjottavat palvelut ovat hinnaltaan kohtuullisia ja niitä tarjotaan kohtuullisin ja tasapuolisin ehdoin; ja
- 3) alueella on keskenään kilpailevia yrityksiä, jotka tarjoavat vastaavia palveluita ja jotka täyttävät 24 §:ssä tarkoitettujen postiyrittäjästä koskevat edellytykset.

Viestintäviraston tulee yleispalveluvollisuuksia asettaessaan määrätä:

- 1) mitä 15 §:ssä tarkoitettuja palveluita postiyrittäjän on tarjottava; ja
- 2) millä alueella palveluita on tarjottava.

Yleispalvelupäätöksillä ei saa asettaa eri postiyrittäjille päällekkäisiä velvoitteita. Yleispalvelupäätöksillä ei saa myöskään asettaa rinnakkaisia velvoitteita tämän lain tai sen nojalla annettujen säästöjen, muun lainsäädännön taikka yritykselle asetettujen toimilupaehtojen kanssa.

24 §

Yleispalveluvollisuuden asettamisen edellytykset

Yleispalveluvollisuus voidaan asettaa postiyrittäjälle, joka täyttää 6 §:ssä tarkoitettujen toimiluvan myöntämisen edellytykset. Postiyrittäjä voidaan määrätä tarjoamaan sekä niitä palveluita, joita sen toimilupa koskee, että yleispalveluihin kuuluvia pakettipalveluita.

Velvollisuus tarjota yleispalvelua on asetettava sille postiyrittäjälle, jolla on siihen parhaat edellytykset.

Postiyrittäjä voidaan velvoittaa tarjoamaan yleispalvelua myös muualla kuin toimilupalueellaan tai se voidaan velvoittaa tarjoamaan muitakin yleispalveluita kuin niitä, joita se on tarjonnut, jos se on yleispalvelun turvaamisen kannalta välttämätöntä eikä velvoitteen asettaminen ole postiyrittäjän kannalta kohtuuton.

25 §

Yleispalveluvollisuuden muuttaminen

Viestintävirasto voi muuttaa velvollisuutta tarjota yleispalvelua yleispalvelun tarjoajan hakemuksesta tai tämän suostumuksella. Jotta yleispalveluvollisuuksia voitaisiin muuttaa yleispalvelun tarjoajan hakemuksesta, yleispalvelun tarjoajan tulee osoittaa, että se on välttämätöntä erityisen syyn vuoksi.

Viestintävirasto voi muuttaa velvollisuutta tarjota yleispalvelua muutoinkin, jos päätöksen perusteena olleissa seikoissa tapahtuu merkityksellisiä muutoksia ja velvoitteen muuttaminen on yleispalvelun turvaamiseksi välttämätöntä.

5 luku

Yleispalvelun tarjoajan hinnoittelu ja kustannuslaskenta

26 §

Hinnoittelu

Yleispalvelun tarjoajan on hinnoiteltava yleispalveluun kuuluvat postipalvelut siten, että hinnat:

- 1) ovat kohtuulliset;
- 2) ovat sellaiset, että palvelut ovat kaikkien käyttäjien saatavilla heidän asuinpaikastaan riippumatta;
- 3) ovat kustannussuuntautuneet;
- 4) kannustavat tehokkaaseen yleispalvelun tarjontaan; ja
- 5) noudattavat avoimuuden ja syrjimättömyyden periaatteita.

Hinnoittelun muutoksista on tiedotettava vähintään kuukautta ennen muutoksen tapahtumista.

27 §

Yhtenäishinnoittelu ja yksittäiset hintasopimukset

Yleispalvelun tarjoajan on hinnoiteltava jätetöpäivästä lukien toisena arkipäivänä jaettavaksi tarkoitettu tavallinen kotimaan kirjelähetys yhtenäisesti koko maassa. Velvoite koskee yleisesti käytössä olevia yksittäisen kirjeen maksutapoja.

Tässä pykälässä tarkoitettu yhtenäinen hinnoittelu ei estä yleispalvelun tarjoajaa tekemästä käyttäjien kanssa yksittäisiä hintasopimuksia yleispalveluun kuuluvista tuotteista ja palveluista.

Jos yleispalvelun tarjoaja tekee yleispalveluun kuuluvista tuotteista tai palveluista yksittäisiä hintasopimuksia, niiden ehtojen ja niihin perustuvien hintojen tulee olla kustannussuuntautuneita ja noudattaa avoimuuden ja syrjimättömyyden periaatteita.

28 §

Kustannuslaskentajärjestelmän käyttäminen

Yleispalvelun tarjoajan on käytettävä kustannuslaskentajärjestelmää, jonka avulla kerättävistä tiedoista selviää eri palvelujen hintojen kohtuullisuus ja suhde kustannuksiin.

Yleispalvelun tarjoaja saa itse valita käyttämänsä kustannuslaskentajärjestelmän. Yleispalvelun tarjoajan on laadittava kustannuslaskentajärjestelmästä Viestintävirastolle kuvaus, josta käyvät ilmi vähintään kustannusten pääluokat ja se, miten kustannukset kohdennetaan.

29 §

Kustannusten kohdentaminen

Edellä 28 §:ssä tarkoitettussa kustannuslaskentajärjestelmässä yleispalvelun tarjoajan on kohdennettava kustannukset siten, että:

- 1) tiettyyn palveluun tai tuotteeseen suoraan kohdistettavissa olevat kustannukset kohdistetaan kyseiseen palveluun tai tuotteeseen;
- 2) kustannukset, joita ei voida kohdistaa suoraan, kohdistetaan ensisijaisesti niiden alkuperän välittömän selvittämisen perusteella tai, jos tämä ei ole mahdollista, toiseen kustannusryhmään osoitettavien yhteyksien perusteella tai kaikille palveluille ja tuotteille kohdennettavien kustannusten suhteessa; ja
- 3) kustannukset, joita ei voida kohdistaa 1 kohdan mukaisesti ja jotka ovat tarpeen sekä yleispalvelun että muun kuin yleispalvelun tarjoamiseksi, kohdennetaan soveltaen samoja kustannustekijöitä sekä yleispalveluun että muihin palveluihin.

Tarkempia säännöksiä kustannusten kohdentamisesta 1 momentissa tarkoitettujen periaatteiden

den mukaisesti annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä kustannuslaskentajärjestelmän avulla kerättävistä tiedoista sekä kustannuslaskentajärjestelmän kuvauksesta. Määräykset voivat koskea:

1) kustannuslaskentajärjestelmän ja hinnoittelun välisen yhteyden osoittamisessa välttämättömiä tietoja;

2) kustannuslaskentajärjestelmän kuvauksen sisältöä ja muotoa; sekä

3) kustannuslaskentajärjestelmän kuvauksen toimittamista Viestintävirastolle.

30 §

Kustannuslaskentajärjestelmän valvonta

Yleispalvelun tarjoajan tulee valita tilintarkastuslaissa (459/2007) tarkoitettu tilintarkastaja tarkastamaan kustannuslaskentajärjestelmä yrityksen tilintarkastuksen yhteydessä. Tilintarkastajan on laadittava tarkastuksesta kertomus. Yleispalvelun tarjoajan on toimitettava kertomus Viestintävirastolle tilikautensa päättymistä seuraavan elokuun loppuun mennessä.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitä tietoja ja aineistoa tilintarkastajan kertomuksen on sisällettävä. Määräykset voivat koskea:

1) yleisiä tietoja tarkastettavasta yrityksestä ja tarkastuksen suorittamistapaa;

2) tarkastusvelvollisuuden kohteena olevaa aineistoa;

3) kriteerejä, joilla voidaan todeta, vastaako yrityksen toiminta sille asetettuja kustannuslaskentajärjestelmää koskevia velvoitteita; sekä

4) tilintarkastajan kertomuksen liitteenä olevaa aineistoa.

Viestintäviraston on julkaistava vuosittain kertomus siitä, miten kustannuslaskentajärjestelmiä noudatetaan yrityksissä.

31 §

Hinnoittelua koskeva selvittämisvelvollisuus ja kustannuslaskenta

Viestintävirasto ei ole velvollinen arvioinnissaan käyttämään yleispalvelun tarjoajan kustannuslaskennassa käyttämiä periaatteita valvoessaan hinnoittelun lainmukaisuutta. Yleispalvelun tarjoajalla on velvollisuus osoittaa, että sen tuotteesta perimä hinta täyttää tässä laissa säädetty vaatimukset.

6 luku

Yleispalvelun nettokustannusten laskeminen ja korvaaminen

32 §

Yleispalvelun nettokustannukset

Yleispalvelun nettokustannuksilla tarkoitetaan niitä kustannuksia, jotka liittyvät ja joita tarvitaan yleispalveluun.

Yleispalvelun nettokustannukset on laskettava niiden nettokustannusten erotuksena, joita yleispalvelun tarjoajalle aiheutuu toisaalta toiminnasta yleispalveluvelvoitteiden piirissä ja toisaalta toiminnasta ilman yleispalveluvelvoitteita.

33 §

Kustannusten korvaaminen yleispalvelun tarjoajalle

Yleispalvelun tarjoajalle on korvattava valtion varoista se osa yleispalvelun nettokustannuksista, joka muodostaa tälle kohtuuttoman taloudellisen rasitteen:

1) yrityksen kokoon;

2) yritystoiminnan laatuun;

3) yrityksen harjoittaman toiminnan liikevaihtoon; ja

4) muihin näihin rinnastettaviin seikkoihin nähden.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen kustannusten korvaamisesta päättää liikenne- ja vies-

tintäministeriö Viestintäviraston laatiman nettokustannuslaskelman pohjalta. Muiden postiyri-
tysten tulee osallistua näiden kustannusten
korvaamiseen yleispalvelun tarjoajalle. Muiden
postiyri-tysten maksaman korvauksen määräy-
tymisestä ja perusteista säädetään erikseen lail-
la.

34 §

*Korvauksen hakeminen ja yleispalvelun netto-
kustannusten laskeminen*

Edellä 33 §:ssä tarkoitettujen kustannusten
korvaamista haetaan liikenne- ja viestintäminis-
teriöltä. Korvausta maksetaan taannehtivasti
enintään vuoden ajalta vaatimuksen esittämis-
tä.

Liikenne- ja viestintäministeriön on pyydet-
tävä Viestintävirastoa laskemaan yleispalvelun
nettokustannukset, jos yleispalvelun tarjoaja sitä
vaatii ja jos yleispalvelun tarjoaja osoittaa to-
dennäköiseksi, että yleispalvelun tarjonta muo-
dostaa sille kohtuuttoman taloudellisen rasit-
teen.

Yleispalvelun tarjoaja on velvollinen toimit-
tamaan Viestintävirastolle nettokustannusten
laskemisessa tarvittavat tiedot. Viestintävirasto
ei ole nettokustannuksia laskiessaan velvollinen
käyttämään yleispalvelun tarjoajan ilmoittamia
tietoja eikä sen kustannuslaskennassa käytettyjä
periaatteita.

35 §

Asetuksenantovaltuus

Tarkempia säännöksiä nettokustannusten las-
kemisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuk-
sella.

7 luku

**Postiyri-tysten yhteistoiminta ja tietojärjestel-
mät**

36 §

*Erehdyksessä jätettyjen kirjelähetysten välittä-
minen, kauttakulku ja poikkeukset velvollisuu-
desta välittää ulkomailta saapuvia kirjelähetyk-
siä*

Postiyri-tytys on velvollinen huolehtimaan, että
sen välitettäväksi erehdyksessä jätetty kirje-
lähetys toimitetaan muun postiyri-tyksen välitet-
täväksi, jos kirjelähetysten vastaanottajan osoi-
tepaikka ei sijaitse ensiksi mainitun postiyri-tyk-
sen toimilupa-alueella. Välittäminen on tehtävä
kustannussuuntautuneella hinnalla ja avoimin ja
syrjimättömin ehdoin.

Postiyri-tyksen, joka toimii 9 §:n 2 momentin
1 kohdan mukaisena nimettynä operaattorina,
tulee kuljettaa toisen nimetyn operaattorin sille
luovuttama suljettu posti sekä avopostina lä-
hetettävät kirjelähetykset turvallisimmalla ta-
valla niitä nopeimpia teitä, joita se käyttää omis-
sa lähetyksissään.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään,
nimetty operaattori ei ole velvollinen kuljet-
tamaan eikä jakamaan vastaanottajalle kirje-
lähettyksiä, joita lähettäjät postittavat tai posti-
tuttavat muualla kuin Suomessa hyötyäkseen
toisessa maassa sovellettavista edullisemmista
maksuista. Nimetty operaattori voi periä lähet-
täjältä tai tämän kieltäytyessä maksamasta läh-
tömaan nimetyltä operaattorilta kotimaan mak-
sut. Jos nämä kieltäytyvät maksamasta määrä-
ajan kuluessa, nimetty operaattori voi palauttaa
lähetykset takaisin lähtömaan nimetylle operaat-
torille ja vaatia korvausta lähettämisestä aiheu-
tuvista kuluista.

37 §

Postinumerojärjestelmä

Valtioneuvosto huolehtii siitä, että postitoi-
minnan hoitamiseksi ylläpidetään postinumero-
järjestelmää. Yleinen postinumerojärjestelmä on

sidoksissa maantieteellisiin alueisiin. Lisäksi yksittäisten asiakkaiden käyttöön voidaan antaa postinumeroita, jotka eivät ole sidoksissa maantieteellisiin alueisiin. Postinumero on viidestä numerosta muodostuva tunnus, joka merkitään osoitetoimipaikan nimen eteen.

Valtioneuvosto asettaa postinumerojärjestelmän ylläpitämistä koskevan ehdon toimiluvassa postiyritykselle siten kuin 9 §:ssä säädetään. Postiyrityksen, jonka toimiluvassa edellytetään postinumerojärjestelmän ylläpitämistä, on noudatettava, mitä tässä pykälässä säädetään.

Postinumerojärjestelmää ylläpitävän postiyrityksen tulee pitää postinumerojärjestelmän sisältämiä tietoja julkisesti nähtävillä. Postiyrityksen tulee lisäksi luovuttaa pyydettyä tietoja postinumerojärjestelmästä. Tiedot on luovutettava postitoiminnan hoitamiseksi käytökelpoisessa muodossa sekä kustannussuuntatuneella hinnalla ja avoimin ja syrjimättömin ehdoin.

Postinumeroa koskevasta muutoksesta on tiedotettava tehokkaasti viimeistään kaksi kuukautta ennen muutoksen toteuttamista. Lisäksi muutoksesta tulee samaan aikaan tiedottaa erityisesti:

- 1) niille postipalvelun käyttäjille, joita muutos koskee;
- 2) niille kunnille, joita muutos koskee;
- 3) muille postiyrityksille; ja
- 4) väestötietojärjestelmän ylläpitäjille, pelastusviranomaisille sekä Häätäkeskuslaitokselle.

Edellä 4 momentissa säädettyä määräaikaa ei sovelleta muutokseen, joka koskee vain yksittäistä postinsaajataloutta tai yksittäisen asiakkaan käyttöön annettua postinumeroa, joka ei ole sidoksissa yleiseen maantieteelliseen postinumerojärjestelmään.

38 §

Osoiterekisteri

Postiyrityksellä on oikeus ylläpitää postitoiminnan hoitamiseksi ja muiden kuin postitoimintaan kuuluvien lähetysten välittämiseksi postin saajia koskevaa osoiterekisteriä. Posti-

yritys voi sopia osoiterekisterin ylläpidosta toisen yrityksen kanssa.

Osoiterekisteriin talletetaan postin saajan nimi- ja osoitetietojen lisäksi henkilötunnus sekä muut lähetysten perillemenon ja postin saajan oikeuksien turvaamiseksi välttämättömät tiedot. Yleispalvelun tarjoajalla on postitoiminnan hoitamista, lähetysten perillemenon turvaamista ja postin saajan oikeuksien turvaamista varten oikeus saada väestötietojärjestelmästä henkilötunnukset ja niiden muutokset, etu- ja sukunimet sekä niiden muutokset ja tieto muutosaikankohdasta, syntyneiden, maahan muuttaneiden ja osoiterekisterissä ilman osoitetta olevien henkilöiden osoitetiedot, tiedot syntyneistä ja kuolleista henkilöistä ja postin saajien äidinkielestä sekä tiedot kaavoituksen ja haja-asutusalueiden osoitekehityksen myötä syntyvistä osoitteista ja niiden muutoksista, rakennusten koordinaateista, rakennus- ja kiinteistötunnuksista, rakennusluokituksesta sekä rakennus- ja kiinteistötietojen muutoksista ja muutosten ajankohdasta. Oikeus saada tietoja koskee kaikkia väestötietojärjestelmään rekisteröityjen henkilöiden edellä mainittuja tietoja lukuun ottamatta henkilöitä, joilla on voimassa oleva väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) mukainen turvakielto.

Osoiterekisterissä olevia tietoja käytetään lähetysten perille toimittamiseen sekä osoitepalveluista sopimuksen tehneiden postinlähettäjien hallussa olevien nimi- ja osoitetietojen tarkistamiseen ja korjaamiseen. Osoiterekisterissä olevia nimi- ja osoitetietoja voidaan luovuttaa edelleen osoiterekisterin käyttötarkoituksen toteuttamiseksi. Osoiterekisterissä olevaa henkilötunnusta ei kuitenkaan saa luovuttaa edelleen.

Osoiterekisteriä ylläpitävän postiyrityksen ja sen kanssa osoiterekisterin ylläpidosta sopimuksen tehneen yrityksen on pyynnöstä luovutettava postin saajalta tai viranomaiselta saadut postin saajan nimi- ja osoitetiedot sekä tiedot jakelun muutoksia koskevista toimeksiannoista toiselle postiyritykselle, jos tämä tarvitsee niitä postitoimintansa hoitamiseksi. Postiyrityksen on pyynnöstä luovutettava myös ajantasaisesti mai-

nituisissa tiedoissa tapahtuvat muutokset. Tiedot on luovutettava postitoiminnan hoitamiseksi käyttökelpoisessa muodossa sekä kustannussuuntautuneella hinnalla ja avoimin ja syrjimättömin ehdoin.

Rekisteröity voi tässä pykälässä säädetyn estämättä kieltää henkilötietojensa luovuttamisen osoitteiden tarkistamis- ja korjaamispalvelujen yhteydessä.

Postiyrityksen on poistettava osoiterekisterissä oleva aiempi tieto viimeistään kymmenen vuoden kuluttua siitä, kun postiyritys on saanut tiedon siinä tapahtuneesta muutoksesta.

39 §

Jakelussa käytettävät laitteet ja rakennelmat

Postiyritys on velvollinen järjestämään toiselle postiyritykselle pääsyn hallinnassaan olevaan postilokeroon tai muuhun sellaiseen rakennelmaan, jossa postin saajan osoitepaikka sijaitsee. Postiyritys voi järjestää pääsyn valitsemallaan tavalla, joka ei kuitenkaan saa muodostaa estettä toisen postiyrityksen toiminnalle. Tässä pykälässä tarkoitettu pääsy tulee toteuttaa kustannussuuntautuneella hinnalla sekä avoimin ja syrjimättömin ehdoin.

Yleispalvelun tarjoajan on annettava toiselle postiyritykselle kaikki tämän postitoiminnan hoitamisessa tarpeelliset tiedot postilaatikoiden sijainnista.

8 luku

Lähetysten vastaanotto ja jakelu

40 §

Kirjelähetysten vastaanotto, välitys ja takavarikointi

Postiyrityksellä on velvollisuus vastaanottaa ja välittää jokaisen sitä haluavan kirjelähetysvoimassa olevaa maksua vastaan toimitilunsa sekä toimitusehtojensa mukaisesti postin saajalle.

Postiyritys voi kuitenkin kieltäytyä vastaanottamasta tai välittämästä kirjelähetystä, jos:

1) lähetys sisältää vaarallisia aineita, esineitä tai tuotteita, joiden kuljettaminen on laissa kielletty taikka jotka ovat muulla tavalla lain vastaisia tai aiheuttavat ilmeistä vaaraa ihmiselle tai omaisuudelle;

2) lähetys sisältää eläviä hyönteisiä tai muita eläviä eläimiä;

3) lähetysten sisältö on erityisen arka lämmölle tai kylmyydelle;

4) lähetys sisältää särkyviä tai taittavia esineitä taikka valuvia aineita; tai

5) vakuuttamaton yleispalvelulähetys tai muu kuin yleispalveluun kuuluva lähetys sisältää rahaa, arvopapereita tai muuta arvokasta.

Kirjelähetysten takavarikoimisesta ja kirjelähetysten pidättämisestä säädetään erikseen.

41 §

Toimitusehdot

Postiyrityksen on laadittava toimitusehdot. Toimitusehdot on julkaistava yrityksen internet-sivuilla ja pidettävä lisäksi pyynnöstä saatavilla paperimuodossa ilman korvausta.

Toimitusehdoista on käytävä ilmi:

1) postipalvelun käyttäjän ja postiyrityksen oikeudet ja velvollisuudet;

2) keinot, jotka ovat postipalvelun käyttäjän käytettävissä tapauksissa, joissa lähetys on viivästynyt, kadonnut, varastettu tai vahingoittunut tai joissa palvelujen laatustandardeja ei ole noudatettu; näiden keinojen tulee olla selkeitä, yksinkertaisia ja kustannuksiltaan kohtuullisia;

3) postipalvelun käyttäjän oikeussuojakeinot;

4) postipalvelun käyttäjän mahdollisuus antaa toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi tapaukset, joissa postipalvelun käyttäjä ja postiyritys eivät ole saavuttaneet yhteisymmärrystä;

5) menettely, jolla maksut määrätään tai vahvistetaan;

6) menettely, jolla maksujen muutoksista tiedotetaan asiakkaalle; sekä

7) postipalvelun käyttäjältä vaadittavien vakuuksien tai muiden poikkeavien maksutakuiden perusteet.

Postipalveluihin liittyvistä maksuista on oltava korvauksetta käyttäjän saatavissa hinnasto, josta kaikki hinnoitteluun liittyvät seikat käyvät selkeästi ilmi. Jos postipalvelun toimittamisesta tehdään erityinen tarjous tai sopimus, sen on oltava kirjallinen tai sähköinen niin, että sen sisältöä ei voida yksipuolisesti muuttaa ja että se säilyy osapuolten saatavilla.

Käyttäjille on tiedotettava uusista toimitusehdoista vähintään kuukautta ennen niiden voimaantuloa.

42 §

Postipalveluiden laadun tarkkailu

Postiyrityksen on julkaistava vuosittain palvelunsa laatua koskevat tiedot, joista tulee lisäksi käydä ilmi valitusten määrä ja niiden käsittely. Edellä 19 §:ssä säädetyn laatustandardin toteutumista mittaava tutkimus on teetettävä yleispalvelun tarjoajasta riippumattomalla taholla. Tiedot ja tutkimus on toimitettava tiedoksi Viestintävirastolle.

43 §

Jakelu

Pientaloihin jaettavat kirjelähetykset on kannettava postilaatikkoon, joka sijaitsee paikalliset olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisen matkan päässä postin saajan osoitepaikasta. Kerrostalojen asuinhuoneistoihin jaettavat kirjelähetykset on kannettava huoneistokohtaisesti postiluukkuihin.

Jakelupaikkaa määriteltäessä voidaan lisäksi ottaa huomioon paikalliset olosuhteet tai postin saajan iästä tai terveydentilasta johtuvat henkilökohtaiset erityistarpeet. Henkilökohtaisista erityistarpeista postin saajan liikuntaesteisyys tai vähintään 75 vuoden ikä on otettava huomioon Viestintäviraston 48 §:n mukaisessa määräyksessä tarkemmin määrättyllä tavalla.

Kuitattavien lähetyksien ja postipakettien jakelussa voidaan käyttää saapumisilmoitusta. Postiyrityksellä on oikeus merkitä kuitattavan kirjelähetyksen luovutusasiakirjoihin vastaan-

ottajan henkilötunnus ja asiakirja, josta henkilötunnus on tarkistettu.

Postin saaja voi sopia postiyrityksen kanssa tämän pykälän säännöksistä poikkeavista järjestelyistä kohtuullista maksua vastaan.

44 §

Postilaatikon paikka

Postilaatikon sijainnin määrittelee kirjepalveluiden yleispalvelun tarjoaja tai muu postiyritys, jolle on 9 §:n mukaisesti asetettu velvollisuus postilaatikoiden sijainnin määrittelyyn. Paikkaa määriteltäessä on otettava huomioon 43 ja 45 §:ssä asetetut vaatimukset sekä 48 §:n nojalla annetut määräykset.

Postilaatikon paikkaan tyytymätön asianosainen voi viedä asian kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätettäväksi. Yleispalvelun tarjoaja voi hakea rakennusvalvontaviranomaiselta päätöksen postilaatikon paikkaa koskevaan erimielisyyteen, jos postin saaja ei sijoita postilaatikkoa sen osoittamaan paikkaan mutta ei riitautaa asiaa.

Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tulee päätöksessään ottaa huomioon kysymykseen tulevan paikan muu käyttö, tarkoituksenmukaisen postitoiminnan vaatimukset sekä 43 ja 45 §:ssä asetetut vaatimukset ja 48 §:n nojalla annetut määräykset.

45 §

Postin jakelussa tarvittavien laitteiden ja rakennelmien sijoittaminen

Kunta on velvollinen sallimaan kirjelähetyksen keräilyssä ja jakelussa tarvittavien laitteiden ja vähäisten rakennelmien, kuten postilaatikoiden, sijoittamisen asemakaavassa osoitetuille yleisille alueille, jos sijoittamista ei voida muulla tavoin järjestää postiyrityksen ja postin saajan kannalta kohtuullisella tavalla ja kohtuullisin kustannuksin. Keräilyssä ja jakelussa tarvittavista laitteista ja vähäisistä rakennelmista tai niiden käytöstä ei saa aiheutua tarpeetonta vaaraa liikenteelle eikä olennaista haittaa yleis-

sen alueen kunnossa- ja puhtaanapidolle tai muulle käytölle.

Tontin, muun kiinteistön tai rakennuksen omistaja on velvollinen sallimaan, että seinään, porttiin tai aitaan kiinnitetään taikka maalle sijoitetaan keräilyssä ja jakelussa tarvittavia laitteita tai vähäisiä rakennelmia 1 momentissa säädetyn edellytyksin. Velvoite voidaan kuitenkin asettaa vain, jos se on omistajan kannalta kohuullinen.

Keräilyssä ja jakelussa tarvittavia laitteita tai vähäisiä rakennelmia saadaan sijoittaa maantietlaissa (503/2005) tarkoitetun maantien suoja- tai näkemäalueelle, jos sijoittamisesta tai laatikkojen käytöstä ei aiheudu tarpeetonta vaaraa liikenteelle tai olennaista haittaa tienpidolle.

46 §

Korvaus postilaatikkojen sijoittamisesta

Postilaatikkojen aiheuttamasta haitasta ja vahingosta on suoritettava korvaus siten kuin kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa säädetään. Korvauksesta tehty sopimus sitoo myös kiinteistön tai rakennuksen myöhempää omistajaa.

47 §

Postilähetysten säilyttäminen postin saajan noudettavina

Postiyrityksellä on oikeus säilyttää kysymyksessä olevalle postin saajalle tulevat kirjellähetkset noudettavina postin saajan osoitteen mukaan määräytyvässä toimipaikassa tai muussa vastaavassa noutopisteessä:

1) jos postin saaja ja postiyritys eivät ole päässeet keskenään sopimukseen postin vastaanoton järjestelyistä eikä asiassa ole annettu lainvoimaista ratkaisua; tai

2) jos postin saaja on puuttunut postin vastaanoton järjestelyihin siten, että postiyritys ei voi jakaa kirjellähetkyksiä postin saajan 44 §:n mukaisesti määritellyssä paikassa sijaitsevaan postilaatikkoon.

48 §

Viestintäviraston määräyksenantovaltuus

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä:

1) kirjellähetysten vastaanotossa ja jakelussa tarvittavien laitteiden ja vähäisten rakennelmien sijoittelusta; ja

2) paikallisten olosuhteiden taikka postin saajan vähintään 75 vuoden iästä, liikuntaesteisyydestä tai terveydentilasta johtuvien henkilökoh- taisten erityistarpeiden huomioon ottamisesta postin jakelussa.

9 luku

Postiyrityksen vastuu

49 §

Postiyrityksen vastuu

Postiyritys vastaa vahingosta, joka aiheutuu postin lähettäjälle tai saajalle lähetyksen viivästy- misestä, katoamisesta tai vahingoittumisesta.

Jos lähetys on viivästynyt, oikeus korvaukseen on lähettäjällä tai vastaanottajalla, joka on kärsinyt vahingon viivästyksestä.

Jos lähetys on kadonnut, oikeus korvaukseen on lähettäjällä.

Jos lähetys on vahingoittunut, oikeus korvaukseen on:

1) postin lähettäjällä siihen saakka, kun lähetys on luovutettu vastaanottajalle; tai

2) postin vastaanottajalla siitä lähtien, kun hän on ottanut lähetyksen vastaan.

Postiyrityksen vastuu alkaa postin lähettäjän jätettyä lähetyksen keräilypisteeseen tai muulla tavalla postiyrityksen kuljetettavaksi. Vastuu päättyy, kun lähetys on sovitun toimitustavan mukaisesti joko jätetty postin saajan jakelulaitteeseen tai -rakennelmaan tai luovutettu postin saajalle tai hänen edustajalleen taikka kun luovutuksesta on saatu tarvittava kuittaus.

50 §

Postiyrityksen vapautuminen vastuusta ja vastuun rajoittaminen

Postiyritys vapautuu vahingonkorvausvastuusta, jos se näyttää vahingon aiheutuneen seikasta, jota postiyritys ei ole voinut välttää ja jonka seurauksia se ei ole voinut ehkäistä.

Jos postiyritys tai joku, jonka menettelystä postiyritys vastaa, on aiheuttanut vahingon tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta, se ei voi vedota 1 momentin tai 51 §:n säännöksiin vastuusta vapautumisesta tai vastuun rajoittamisesta.

Sopimusehto, joka poikkeaa tämän lain vastuussäännöksistä postin lähettäjän tai postin saajan vahingoksi, on mitätön. Säännöksistä voidaan kuitenkin poiketa muun kuin kuluttajan-suojalain (38/1978) 1 luvun 4 §:ssä tarkoitetun kuluttajan kanssa tehtävässä sopimuksessa, jos poikkeaminen on kohtuullista sopijapuolten aseman, lähetyksen poikkeuksellisen laadun taikka muiden erityisten olosuhteiden takia.

Postiyrityksellä ja sillä, jonka menettelystä postiyritys vastaa, on oikeus vedota tämän lain säännöksiin vastuun rajoittamisesta ja vastuusta vapautumisesta silloinkin, kun korvausvaatimus ei perustu tähän lakiin, jos korvausta olisi voitu vaatia tämän lain nojalla.

51 §

Vastuun rajoitukset

Lähetyksen viivästymisestä on vahingon kärsineelle maksettava korvauksena vahingon määrä, kuitenkin enintään:

- 1) 50 euroa tavallisesta kirjelähetyksestä;
- 2) 85 euroa kirjatusta tai saantitodistusta vastaan luovutettavasta kirjelähetyksestä;
- 3) 150 euroa muusta kirjelähetyksestä tai postipaketista.

Lähetyksen vahingoittumisesta tai katoamisesta on vahingon kärsineelle maksettava korvauksena vahingon määrä, kuitenkin enintään:

- 1) 50 euroa tavallisesta kirjelähetyksestä;

2) sovittu vakuutusarvo vakuutetusta lähetyksestä;

3) 340 euroa muusta kirjelähetyksestä;

4) 25 euroa kilolta postipaketista.

Tämän lain nojalla määrättävää vahingonkorvausta voidaan kohtuuden mukaan sovitella, jos vahingonkärsineen puolelta on myötävaikutettu vahinkoon tai jos muu vahingon aiheuttaneeseen tekoon kuulumaton seikka on myös ollut vahingon syynä.

52 §

Muistutus ja vanhentuminen

Postiyritykselle on kanne oikeuden menettämisen uhalla tehtävä muistutus lähetyksen vahingoittumisesta tai viivästymisestä kohtuullisessa ajassa siitä, kun postin saaja on havainnut vahingon tai viivästymisen tai kun hänen olisi pitänyt se havaita. Muistutus on kuitenkin tehtävä lähetystä vastaanotettaessa tuolloin ulkoisesti havaittavissa olevasta vahingosta, jos lähetyksen luovutetaan henkilökohtaisesti postin saajalle tai hänen edustajalleen, joka ei ole kuluttaja.

Oikeus korvaukseen on menetetty, jollei vaatimusta esitetä kirjallisesti postiyritykselle vuoden kuluessa tai, jos vahinko tai viivästyminen on aiheutettu tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta, kolmen vuoden kuluessa:

1) siitä, kun postiyrityksen vastuu on 49 §:n 5 momentin nojalla päättynyt, jos oikeus perustuu lähetyksen vahingoittumiseen tai viivästymiseen; tai

2) siitä, kun postiyritys on ilmoittanut lähettäjälle lähetyksen katoamisesta, tai tavallisen kirjelähetyksen osalta siitä, kun lähettäjän olisi pitänyt havaita katoaminen, jos oikeus perustuu lähetyksen katoamiseen.

Postiyrityksen on käsiteltävä sille esitetyt vaatimukset yksinkertaisin menettelyin ja viivytyksettä. Korvauksen vaatimismenettelyistä tulee pitää tehokkaasti tietoa käyttäjien saatavilla.

10 luku

Lähetysten perilletoimittaminen ja perillesaamattomien lähetysten käsittely

53 §

Oikeus määrätä postilähetyksestä

Lähettäjällä on oikeus määrätä postilähetyksestä, kunnes lähetys on luovutettu vastaanottajan hallintaan lähetysten ehtojen mukaisesti, ellei lähetystä ole voimassa olevan lainsäädännön nojalla takavarikoitu. Jos lähettäjä ja vastaanottaja samanaikaisesti vaativat postilähetystä, se annetaan lähettäjälle.

Kun lähetys on postiyrityksen hallussa, lähettäjällä on oikeus ottaa lähetys takaisin, määrätä lähetys annettavaksi muulle kuin siihen merkitylle vastaanottajalle ja korjata tai muuttaa siihen merkitty postiosoite taikka antaa postiyritykselle muita vastaavia ohjeita.

Vastaanottajalla on oikeus määrätä hänelle osoitettujen lähetysten edelleen lähettämisestä tai jakelun keskeytyksestä. Lähettäjän oikeus määrätä lähetyksestä päättyy, kun lähetys on jaettu vastaanottajan ohjeiden mukaiseen paikkaan.

54 §

Postiyrityksen velvollisuus toimittaa lähetys vastaanottajalle ja perillesaamattomien lähetysten käsittely

Postiyrityksellä on velvollisuus toimittaa kirjelähetys tai postipaketti lähetykseen merkittyyn osoitteeseen.

Jos kirjelähetyksen tai postipaketin osoitetieto on puutteellinen tai virheellinen, postiyrityksen tulee osoiterekisterinsä ja yleisesti saatavilla olevien julkisten rekistereiden avulla pyrkiä selvittämään vastaanottajan oikea osoite. Jos vastaanottaja on tehnyt voimassa olevan osoitteenmuutoksen tai sopimuksen edelleen lähettämisestä, kirjelähetys tai postipaketti on toimitettava sen mukaiseen uuteen osoitteeseen, ellei postiyritys ole lähettäjän kanssa toisin sopinut. Yleispalveluun kuuluvan kirjelähetyksen tai

postipaketin osoiteselvittelystä ei kuitenkaan voi sopia toisin lähettäjän kanssa.

Postiyrityksen on palautettava kirjelähetys tai postipaketti sen lähettäjälle, jos:

- 1) vastaanottajan osoitetta ei saada selville;
- 2) vastaanottaja ei halua ottaa lähetystä vastaan;
- 3) lähetyksestä ei ole maksettu voimassa olevaa maksua eikä vastaanottaja ole lunastanut lähetystä, vaikka postiyritys on tarjonnut sitä lunastettavaksi; tai
- 4) kyseessä on lähetys, jota postiyritys ei pysty muusta siitä riippumattomasta syystä kuljettamaan edelleen.

Jos 3 momentissa tarkoitettua lähetystä ei pystytä palauttamaan lähettäjälle postiyrityksestä riippumattoman syyn vuoksi, sitä tulee käsitellä perillesaamattomana. Postiyrityksen tulee toimittaa perillesaamaton kirjelähetys välittömästi Viestintäviraston käsiteltäväksi.

Tämän pykälän 2—4 momenttia ei sovelleta osoitteelliseen suoramainontaan.

Postiyritys voi periä maksun paketin uudelleen kuljettamisesta ja palauttamisesta sekä kulluttajansuojalain 6 luvun etämyyntisäännösten mukaisesti palautettavasta lähetyksestä.

55 §

Postiyrityksen oikeus avata suljettu lähetys

Postiyrityksellä ei ole oikeutta avata suljettua kirjettä.

Postiyrityksellä on oikeus avata postipaketti, jos:

- 1) lähetys on vahingoittunut ja avaaminen on välttämätöntä sisällön suojaamiseksi tai sen kunnon toteamiseksi;
- 2) on syytä epäillä, että lähetys saattaa aiheuttaa vaaraa terveydelle tai omaisuudelle; tai
- 3) kyseessä on 56 §:ssä tarkoitettu perillesaamaton postipaketti, joka on välttämätöntä avata sen myymisen tai hävittämisen vuoksi.

Postipaketin saa avata Viestintäviraston tähän tehtävään valtuuttama henkilö toisen henkilön läsnä ollessa. Postipaketin sisältöä ei saa tarkastaa laajemmin kuin on tarpeen avaamisen syyn vuoksi. Avattuun postipakettiin on tehtävä

Viestintäviraston määräämät merkinnät. Avaamisesta on laadittava siihen osallistuneiden henkilöiden allekirjoittama pöytäkirja, joka on toimitettava Viestintävirastolle. Postiyrityksen palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä mainittuja tehtäviä.

Jos 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun postipakettiin sisältyy luottamuksellinen viesti, se tulee toimittaa vastaanottajalle tai, ellei vastaanottaja selviä lähetyksestä, Viestintäviraston käsiteltäväksi.

56 §

Lähetysten säilyttäminen ja hävittäminen

Postiyritys saa hävittää postilähetysten, jonka sisältö on ilmeisesti pilaantunut.

Postiyritys saa hävittää postilähetysten lähettäjän suostumuksella. Postiyritys saa hävittää myös sellaisen avonaisen lähetysten, josta ei ilmeisesti ole löydettävissä lähettäjän tai vastaanottajan selvittämistä edistäviä tietoja.

Postiyritys saa hävittää perillesaamattoman postipaketin ja suoramainontapostia sisältävän lähetysten, jonka palauttamisesta ei ole sovittu postilähetysten lähettäjän kanssa.

Postiyritys voi hävittää 3 momentissa tarkoitettujen postipaketin aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun lähetysten saapumisesta on ilmoitettu vastaanottajalle tai palauttamisesta lähettäjälle. Tämän pykälän mukainen hävittäminen on tehtävä viestin luottamuksellisuuden turvaavalla tavalla.

Hävittämisen sijaan postiyrityksellä on oikeus myydä tässä pykälässä tarkoitettu perillesaamaton postilähetys siten kuin elinkeinonharjoittajan oikeudesta myydä noutamatta jätetty esine annetussa laissa (688/1988) säädetään. Mainitussa laissa säädetyn säilytysajan sijasta postiyrityksen on kuitenkin säilytettävä postilähetys kuuden kuukauden ajan ennen sen myymistä.

Postiverkossa kuljetetusta tavarasta, joka ei ole enää yhdistettävissä postilähetykseen, on

voimassa, mitä löytötavaralaissa (778/1988) säädetään.

57 §

Perillesaamattomien lähetysten käsittely Viestintävirastossa

Viestintäviraston on pyrittävä selvittämään postiyrityksen sille 54 §:n 4 momentin mukaisesti toimittaman perillesaamattoman postilähetysten vastaanottajan tai lähettäjän osoitetiedot. Perillesaamattomia lähetystyyppejä koskevaa menettelyä sovelletaan vain lähettäjän tietojen selvittämiseksi, jos kyseessä on 54 §:n 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettu lähetys.

Yleispalvelun tarjoajan on annettava Viestintävirastolle maksuton pääsy osoiterekisteriinsä lähetysten vastaanottajan tai lähettäjän osoitetietojen selvittämiseksi.

Viestintävirastolla on perillesaamatonta lähetystä käsitellessään oikeus avata suljettu kirje, jos:

1) se on välttämätöntä postilähetysten vastaanottajan osoitteen selvittämiseksi lähetysten perille toimittamista varten tai lähettäjän osoitteen selvittämiseksi lähetysten palauttamista varten;

2) on ilmeistä, että lähetys saattaa aiheuttaa vaaraa terveydelle tai omaisuudelle; tai

3) on ilmeistä, että lähetysten sisältö estää kuljettamasta lähetystä turvallisuussyistä edelleen.

Viestintävirastossa perillesaamatonta lähetystä käsittelevä henkilö saa avata postilähetysten vain toisen henkilön läsnä ollessa. Avatun postilähetysten sisältöä ei saa tarkastaa laajemmin kuin on tarpeen avaamisen syyn vuoksi. Avatun lähetysten päällykseen tai lähetysten mukana seuraavaan erilliseen liitteeseen on merkittävä avaamisen syy, aika ja paikka sekä säännös, jonka nojalla lähetys on avattu. Avaajien on allekirjoitettava merkintä. Avaamisesta on tehtävä myös 55 §:ssä tarkoitettu pöytäkirja.

58 §

*Lähetysten palauttaminen Viestintävirastosta
postiyritykselle*

Jos avattu lähetys sisältää tietoja, joiden perusteella Viestintävirasto pystyy selvittämään vastaanottajan tai lähettäjän osoitetiedot, Viestintäviraston on palautettava lähetys postiyritykselle avaamisesta tehtyine merkintöineen. Viestintäviraston luottamuksellisuuden varmistamiseksi lähetys on palautettava suljettuna.

Postiyrityksen on toimitettava Viestintävirastolta saamansa lähetys avaamisesta tehtyine merkintöineen vastaanottajalle tai lähettäjälle, jos näiden osoitetiedot kyetään selvittämään lähetykseen sisältyneiden tietojen perusteella.

59 §

Avatun lähetysten käsittely Viestintävirastossa

Jollei avatusta postilähetyksestä löydetä tietoja, joiden perusteella se voidaan toimittaa vastaanottajalle tai palauttaa lähettäjälle, Viestintäviraston on säilytettävä lähetys kuuden kuukauden ajan. Säilytysaika lasketaan lähetysten avaamispäivästä.

Jos perillesaamattoman lähetysten vastaanottajaa tai lähettäjää ei ole saatu selville kuuden kuukauden säilytysajan kuluessa, lähetys on hävitettävä tarkoituksenmukaisella, viestintäviraston luottamuksellisuuden turvaavalla tavalla. Jos lähetys sisältää muuta kuin henkilökohtaiseksi tarkoitettua viestintäviraston, sen muu sisältö voidaan myydä sopivaksi katsotulla tavalla.

Lähetysten sisällön myynnistä kertyneet varat tuloutetaan Viestintävirastolle vähennettyinä myynnistä kertyneillä kuluilla. Myös lähetysten sisältämät rahat tilitetään Viestintävirastolle. Viestintävirasto voi myös luovuttaa lähetysten sisällön yleishyödyllisiin tarkoituksiin.

Viestintäviraston on poistettava 57 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettu lähetys sisältö, joka estää kuljettamasta lähetystä turvallisuussyistä edelleen. Poistettu sisältö voidaan myydä, hävittää tai luovuttaa tämän pykälän 2 tai 3 momentissa tarkoitettulla tavalla, kuitenkin

1 momentissa säädettyä määräaika noudattamatta. Viestintäviraston tulee toimittaa lähetys postiyritykselle edelleen kuljetettavaksi. Viestintäviraston on tehtävä lähetykseen merkinnät avaamisesta ja sisällön poistamisesta.

Lähetys saadaan hävittää 1 momentissa säädettyä määräaika noudattamatta, jos kyseessä on:

- 1) lähetys, jonka sisältö on ilmeisesti pilaantunut;
- 2) lähetys, jonka sisältö voi aiheuttaa vaaraa terveydelle tai omaisuudelle; tai
- 3) lähetys, jonka säilyttäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta.

60 §

Virkavastuu

Viestintävirastoon myös muussa kuin virkasuhteessa tai siihen verrattavassa palvelussuhteessa olevaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen käsitellessään perillesaamattomia lähetystietoja.

61 §

*Poikkeus viranomaisen asiakirjan julkisuudesta
ja vaitiolovelvollisuudesta*

Viestintäviraston hallussa olevat postilähetykset ja niissä olevat asiakirjat, jotka se on saanut tämän luvun mukaista tehtävää hoitaessaan, ovat salassa pidettäviä.

Viestintäviraston palveluksessa oleva ei saa paljastaa postilähetyksestä tai sen sisällöstä tietoja, jotka hän on saanut tämän luvun mukaista tehtävää hoitaessaan. Vaitiolovelvollisuudesta, hyväksikäyttökiellosta ja vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999).

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei estä Viestintävirastoa antamasta postilähetysten avaamisesta laadituista pöytäkirjoista tietoja postiyritykselle, jos se on tarpeen lähetysten vastaanottajan tai lähettäjän osoitetietojen selvittämiseksi.

11 luku

Postiyrityksen muut velvollisuudet

62 §

Luottamuksellisen viestin salaisuuden turvaaminen

Postiyrityksen tulee turvata luottamuksellisen viestin salaisuus. Sama velvollisuus koskee myös sitä, joka postiyrityksen kanssa tekemänsä sopimuksen nojalla käsittelee postilähetyksiä tai tarjoaa postiyrityksen palveluja asiakkaille.

63 §

Vaitiolovelvollisuus

Postiyrityksen palveluksessa oleva ei saa ilmaista, mitä hän työssään on saanut tietää asiakkaasta tai tämän asioista, jos tietojen ilmaiseminen loukkaisi luottamuksellisen viestin salaisuutta taikka liike- tai asiakassuhdetta. Vaitiolovelvollisuus koskee myös sitä, joka postiyrityksen kanssa tehdyn sopimuksen nojalla käsittelee postilähetyksiä tai tarjoaa postiyrityksen palveluja asiakkaille.

64 §

Postiyrityksen velvollisuus varautua poikkeusoloihin

Postiyrityksen on valmiussuunnittelulla ja poikkeusoloihin varautumisella huolehdittava siitä, että sen toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös valmiuslaissa (1080/1991) tarkoitetuissa poikkeusoloissa sekä normaaliolojen häiriötilanteissa.

65 §

Tarkemmat säännökset varautumisesta

Tarkempia säännöksiä postiyrityksen 64 §:ssä tarkoitettua varautumisvelvollisuudesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Säännökset voivat koskea yhteiskunnan johtamisen

tai turvallisuuden taikka elinkeinoelämän toimintakyvyn varmistamiseksi tarpeellista posti-toiminnan järjestämistä.

Viestintävirasto voi antaa postiyrityksen varautumisvelvollisuutta koskevia tarkempia teknisiä määräyksiä. Määräykset voivat koskea:

- 1) postipalveluiden teknisiä ominaisuuksia;
- 2) postiyrityksen toiminnan ja palvelujen turvaamiseen poikkeusoloissa liittyviä asiakirjoja;
- 3) teknisiä toimenpiteitä häiriöiden minimoimiseksi; sekä
- 4) muita näihin verrattavia teknisiä kysymyksiä.

66 §

Varautumisesta aiheutuneet kustannukset

Postiyrityksellä on oikeus saada varautumisesta aiheutuneista kustannuksista korvausta huoltovarmuuden turvaamisesta annetussa laissa (1390/1992) tarkoitettua huoltovarmuusrahosta ainoastaan, jos kustannukset ovat postiyrityksen toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen huomattavia.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen kustannusten korvaamisesta päättää liikenne- ja viestintäministeriön esityksestä Huoltovarmuuskeskus.

12 luku

Postitoiminnan ohjaus ja valvonta

67 §

Yleinen ohjaus, kehittäminen ja valvonta

Postitoiminnan yleinen ohjaus ja kehittäminen kuuluu liikenne- ja viestintäministeriölle.

Viestintäviraston tehtävänä on valvoa tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Viestintäviraston on vuosittain julkaistava kertomus 19 §:ssä säädettyjen laatustandardien noudattamisesta.

Liikenne- ja viestintäministeriön sekä Viestintäviraston on tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan toimittava tarvittaessa yhteistyössä

kilpailuviranomaisten ja kuluttajaviranomaisten kanssa.

68 §

Postitoiminnan valvontamaksu

Postiyritys on velvollinen suorittamaan Viestintävirastolle vuotuisen postitoiminnan valvontamaksun. Postiyrityksiltä perittävien valvontamaksujen yhteismäärä vastaa niitä kokonaiskustannuksia, joita Viestintävirastolle aiheutuu tässä laissa säädettyjen postiyrityksiä koskevien tehtävien hoitamisesta.

69 §

Postitoiminnan valvontamaksun suuruus

Postitoiminnan valvontamaksun suuruus on 0,0024 prosenttia postiyrityksen Suomessa harjoittaman toimiluvanvaraisen postitoiminnan sen tilikauden liikevaihdosta, joka on päättynyt kaksi vuotta ennen valvontamaksun perimistä, kuitenkin vähintään 2 000 euroa.

Uudelta postiyritykseltä perittävä postitoiminnan valvontamaksu on ensimmäisenä toimintavuonna 1 000 euroa ja toisena toimintavuonna 5 000 euroa. Kolmannen ja sitä seuraavien vuosien maksu määräytyy 1 momentissa säädetyllä tavalla.

Jos tilikausi poikkeaa kalenterivuodesta, muunnetaan liikevaihto vuoden liikevaihtoa vastaavaksi kertomalla se luvulla 12 jaettuna tilikauden kuukausien määrällä.

Jos 1 momentissa tarkoitettu postitoiminta päättyy kokonaan kesken laskutuskauden, Viestintäviraston tulee määrätä maksun suuruus 1 momentissa tarkoitettua postitoiminnan harjoittamisen ajalta. Jos 1 momentissa tarkoitettu postitoiminta on maksun perusteena olevan tilikauden ja maksun eräpäivän välisenä aikana luovutettu toiselle yritykselle, Viestintäviraston tulee määrätä maksun eräpäivänä toimintaa harjoittavan yrityksen maksun suuruus ottaen huomioon luovutetun 1 momentissa tarkoitettua postitoiminnan vahvistettu liikevaihto maksun perusteena olevalta tilikaudelta.

Jos maksun perusteena olevan tilikauden päättymisen ja maksun eräpäivän välisenä aikana on tapahtunut muutoksia yrityksen konsernisuhteissa, maksun suuruus määräytyy sen perusteella, mikä yrityksen osuus on ollut maksun perusteena olevan tilikauden 1 momentissa tarkoitettua postitoiminnan liikevaihdosta.

Perittyä maksua ei palauteta, vaikka yritys lopettaisi 1 momentissa tarkoitettua postitoiminnan tai sen toimilupa peruutettaisiin kesken laskutuskauden.

70 §

Maksun määräytymisen perusteena oleva liikevaihto konsernissa

Jos postiyritys kuuluu kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 6 §:n mukaiseen konserniin, postiyrityksen maksun perusteena on yrityksen osuus samaan konserniin kuuluvien maksuvelvollisten postiyritysten Suomessa harjoittaman postitoiminnan yhteisestä liikevaihdosta vähennettynä yhtiöiden keskinäisellä tästä toiminnasta syntyneellä liikevaihdolla. Maksu määräytyy tällä tavoin myös niissä tapauksissa, joissa emoyhtiö ei ole suomalainen.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, miten maksun määrittämiseksi tarpeelliset tiedot on ilmoitettava Viestintävirastolle.

71 §

Postitoiminnan valvontamaksun määrittäminen ja periminen

Postitoiminnan valvontamaksu peritään vuosittain neljässä erässä. Postitoiminnan valvontamaksun määrää maksettavaksi Viestintävirasto. Tarkempia säännöksiä maksun täytäntöönpanosta voidaan antaa liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

Viestintävirastolla on oikeus saada postiyritykseltä maksun määrittämistä varten tieto yrityksen Suomessa harjoittaman 69 §:ssä tarkoitettua postitoiminnan kaksi vuotta ennen maksun perimisvuotta päättyneen tilikauden liike-

vaihdosta. Konserniin kuuluvien postiyriyten tulee lisäksi toimittaa Viestintävirastolle selvitys siitä, mitkä konsernin yritysten keskinäisestä postitoiminnasta syntyneet erät on 70 §:n 1 momentin mukaisesti vähennetty postitoiminnan liikevaihdosta. Postiyriyksen tulee toimittaa tiedot Viestintävirastolle kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta. Liitteenä tulee toimittaa jäljennös vahvistetusta tilinpäätöksestä ja konsernitalinpäätöksestä.

Postitoiminnan valvontamaksun suorasta ulosottokelpoisuudesta ilman ulosottoerustetta säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Jollei maksua suoriteta viimeistään eräpäivänä, maksamattomalle määrälle peritään vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:ssä tarkoitetun korkokannan mukaan. Viivästyskorkon sijasta viranomais voi periä viiden euron suuruisen viivästysmaksun, jos viivästyskorkon määrä jää tätä pienemmäksi.

72 §

Tiedonantovelvollisuus

Sen estämättä, mitä asiakirjojen salassapidosta muualla laissa säädetään, postiyriyksellä on velvollisuus kerätä ja luovuttaa liikenne- ja viestintäministeriölle ja Viestintävirastolle sellaisia tietoja taloudestaan ja harjoittamastaan tämän lain mukaisesta toiminnasta, jotka ovat tarpeen tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi tai näihin tehtäviin liittyvien tilastojen laatimiseksi. Tiedot on luovutettava maksutta, ilman aiheutonta viivytystä ja viranomaisen pyytämässä muodossa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu tietojen keräämis- ja luovutusvelvollisuus koskee myös muita yrityksiä, joilla on hallussaan postitoiminnan tai tässä laissa tarkoitettujen viranomaistehävien kannalta välttämättömiä ja merkityksellisiä tietoja.

Liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston on ilmoitettava tietojen käyttötarkoitus sekä perusteltava tietojen luovutusta koskeva pyyntö.

Viestintäviraston tulee luovuttaa tässä laissa säädettyjä tehtäviä suorittaessaan saamansa 1 momentissa tarkoitettut tiedot liikenne- ja viestintäministeriölle tämän pyynnöstä. Viestintäviraston on ilmoitettava luovutuksesta viivytyksettä sille, jonka antamia tietoja luovutus koskee.

73 §

Ulkomaiselta viranomaiselta saadun asiakirjan käyttö

Liikenne- ja viestintäministeriö ja Viestintävirasto saavat käyttää ulkomaiselta viranomaiselta saatua salassa pidettävää asiakirjaa vain siihen tarkoitukseen, jota varten se on annettu.

74 §

Tietojen luovuttaminen Euroopan komissiolle ja toisille ETA-valtioille

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ja Viestintävirastolla on velvollisuus luovuttaa Euroopan komission ja toisen Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion valvontaviranomaisen pyynnöstä postipalvelujen sisämarkkinoiden valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot.

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, liikenne- ja viestintäministeriöllä ja Viestintävirastolla on oikeus luovuttaa salassa pidettävä asiakirja sekä ilmaista salassa pidettävä tieto Euroopan komissiolle ja toisen Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion valvontaviranomaiselle, jos se on postipalvelujen sisämarkkinoiden valvonnan kannalta välttämätöntä.

13 luku

Pakkokeinot, seuraamukset ja muutoksenhaku

75 §

Pakkokeinot

Jos postiyritys tai muu sellainen yhteisö, jota koskevaa sääntelyä tämä laki sisältää, rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, Viestintävirasto voi velvoittaa yrityksen korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä.

Viestintävirasto voi asettaa 1 momentissa tarkoitetun päätöksensä tehosteeksi uhkasakon taikka uhan, että toiminta keskeytetään joko osaksi tai kokonaan tai että tekemättä jätetty toimenpide teetetään asianomaisen kustannuksella siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

Teettämällä suoritetun työn kustannukset maksetaan etukäteen valtion varoista. Kustannukset ovat suoraan ulosottokelpoiset. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa.

76 §

Luvaton postitoiminnan harjoittaminen

Joka harjoittaa postitoimintaa ilman 3 §:ssä mainittua toimilupaa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *luvattomasta postitoiminnan harjoittamisesta* sakkoon.

77 §

Postimaksumerkintärikkomus

Joka hankkiakseen itselleen tai toiselle oikeudetonta taloudellista hyötyä

1) väärentää postimaksumerkinnän, jäljittelee sitä taikka myötävaikuttaa väärän tai jäljitellyn postimaksumerkinnän valmistukseen,

2) kierrättää, markkinoi, jakelee, levittää, kuljettaa, asettaa näytteille, näyttää tai julkaisee väärän tai jäljitellyn postimaksumerkinnän tai

3) käyttää tai kierrättää postimaksuna jo käytettyä postimaksumerkintää,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *postimaksumerkintärikkomuksesta* sakkoon.

Yritys on rangaistava.

Tässä laissa postimaksumerkinnällä tarkoitetaan postilähetyksen maksutapoja, joita ovat julkisessa levityksessä olevat tai siitä poistetut postimerkit, postimaksuleimat, postimaksu- tai painokoneella tuotetut merkinnät ja kansainväliset vastauskupongit.

78 §

Vaitiolovelvollisuuden rikkominen

Rangaistus 63 §:ssä säädetyn vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain (39/1889) 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

79 §

Erimielisyyksien ratkaiseminen

Jos postiyritys tai henkilö, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee, katsoo, että joku toimii tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten vastaisesti, postiyritys tai edellä tarkoitettu henkilö voi saattaa asian Viestintäviraston päätettäväksi. Viestintäviraston on tehtävä asiassa päätös neljän kuukauden kuluessa hakemuksen saapumisesta. Viestintävirasto voi myös omasta aloitteestaan ottaa asian päätettäväkseen.

Sille, joka aikoo hakea itseään koskevaan seikkaan Viestintäviraston päätöstä, on annettava opastusta päätöksen pyytämisessä.

Viestintäviraston päätösvaltaan eivät kuulu postiyrityksen ja asiakkaan välisiä sopimussuhteita tai korvausvastuuta koskevat asiat.

80 §

Muutoksenhaku

Valtioneuvoston, liikenne- ja viestintäministeriön, Viestintäviraston ja kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valtioneuvoston, liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Viestintävirastolla on oikeus hakea valittamalla muutosta 1 momentissa tarkoitettuun hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on kumonnut Viestintäviraston päätöksen tai muuttanut sitä.

14 luku

Erinäiset säännökset

81 §

Virka-apu

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ja Viestintävirastolla on oikeus saada virka-apua poliisilta, tulliviranomaisilta ja rajavartiolaitokselta tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten täytäntöön panemiseksi.

82 §

Postimerkkien julkaiseminen ja postimaksumerkinnän käyttäminen

Liikenne- ja viestintäministeriö voi hakemuksesta myöntää postiyritykselle oikeuden julkais-ta kansainvälisesti hyväksyttäviä postimerkkejä tai Suomessa hyväksyttäviä postimerkkejä. Oikeus julkaista postimerkkejä on voimassa enintään toimiluvan voimassaoloajan.

Viestintävirasto voi tarvittaessa antaa määräyksiä postimerkkejä vastaavan postimaksumerkinnän muodosta ja sen sijoittamisesta kirjeliikenteeseen sekä sen muusta käytöstä.

15 luku

Voimaantulo

83 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan postipalvelulaki (313/2001).

Tällä lailla kumotaan haja-asutusalueiden postitoiminnan turvaamiseksi perittävästä maksusta annettu laki (708/1997).

84 §

Siirtymäsäännös

Tämän lain voimaan tullessa voimassa oleva postitoimintaan myönnetty toimilupa on voimassa siihen saakka, kunnes tämän lain nojalla myönnetään uusi toimilupa. Toimilupa on kuitenkin voimassa enintään aiemman toimilupakauden. Jos toimiluvan ehdot ovat ristiriidassa tämän lain säännösten kanssa, noudatetaan tämän lain säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat toimilupahakemukset käsitellään tämän lain säännösten mukaisesti.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa oleva yleispalveluvollisuus on voimassa siihen saakka, kunnes Viestintävirasto antaa päätöksen, jolla asetetaan uusi yleispalveluvollisuus tai jätetään se osin tai kokonaan asettamatta. Yleispalveluvollisuuden sisältö määräytyy 3 luvun mukaisesti tämän lain voimaan tultua ottaen huomioon, mitä 10 momentissa säädetään.

Viestintäviraston tulee tehdä 22 §:ssä tarkoitettu markkinoiden arviointi ensimmäisen kerran siten, että se on käytettävissä viimeistään vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

Tämän lain 38 §:n osoiterekisterisäännöksiä sovelletaan myös postiyrityksen rekisterissä lain voimaan tullessa oleviin tietoihin.

Postiyritys, jolla on tämän lain voimaan tullessa oikeus postimerkkien julkaisemiseen, saa

jatkaa postimerkkien julkaisemista toimilupakautensa ajan.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleisiin sopimuksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olevia säännöksiä. Jos lähetys on jätetty postiyrityksen kuljetettavaksi ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan postiyrityksen vastuuseen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain säännöksiä perillesaamattomien postilähetysten käsittelystä sovelletaan myös sellaisiin lähetysiin, jotka on jätetty kuljetettaviksi ennen tämän lain voimaantuloa ja joita postiyritys ei ole postipalvelulain voimassa ollessa voinut toimittaa Viestintävirastoon eikä myydä tai hävittää. Viestintävirastolla on oi-

keus hävittää tällaiset lähetykset avaamatta niitä tai myydä niiden sisältö noudattamatta 59 §:n 1 momentissa säädettyä määräaika.

Tämän lain 56 §:n 6 momenttia postiverkossa kuljetetusta tavarasta, joka ei ole enää yhdistettävissä postilähetykseen, sovelletaan myös sellaiseen mainitussa säännöksessä tarkoitettuun tavaraan, joka on postiyrityksen hallussa lain voimaan tullessa.

Tämän lain 16 §:ssä säädettyä velvollisuutta huolehtia toimipisteiden esteettömyydestä sovelletaan alkaen kuusi kuukautta tämän lain voimaantulosta.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Laki

Maailman postiliiton yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Maailman postiliiton Genevessä 12 päivänä elokuuta 2008 tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 9 päivänä maaliskuuta 2011
